

Delavec izhaja vsak drug peti z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 32.—, za pol leta K 16.—, za četrt leta K 8.— Posamezna številka 80 vin naročnina v inozemstvo sorazmerno več. Pošiljatve na uredništvo in upravništvo Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6. II. nadstr. Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po eno Krono, pri trikratni po 95 vinarja, pri šestkratni po 90 vin., pri celoletnih objavah po 85 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica K 1.— Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Fr. Svetek:

Jasni se.

Stoletja je živelo slovensko ljudstvo v temi. Vodili so ga ljudje, ki so imeli interes na tem, da nikdar ne izpregleda.

Zavedali so se ti »voditelji«, da bo vse njihove slave takoj konec, kakor hitro prične ljudstvo s amo razmišljati o svoji usodi. Da bi to preprečili, so se zvali vsaki stvarni politiki izogniti s tem, da so vodili vso politiko le okoli osebnih vprašanj. Razdelili so se lepo v dva tabora, eden je imel nalogo, da razne voditelje hvali in povzdiguje, drugi, da jih graja in ponižuje. Desetletja so na primer prežvekovali lastnosti dr. Šusteršiča, eni so ga povzdigovali v nebo, drugi devali v peklo...

Kdo se bo potem čudil, da socialne ideje med našim ljudstvom niso našle pravih tal. Socijalizem je gospodarski nauk, katerega morejo razumeti le ljudje, ki so vajeni misliti s svojo glavo. Teh se pa v taki politiki kakršna je bila slovenska, ni vzgojilo. Ali naj se bojuje za socialne pravice človek, katerega so celo življenje učili hlapčevske ponižnosti in pasjega spoštovanja do »višjih«? Kako naj prične samostojno razmišljati človek, kateremu so vcepili v kri, nauk: »moli in delaj!« (drugo bo samo prišlo).

Kakor je razumljivo, zakaj afriški divjak ne piše romanov, tako je jasno, da človek brez hrbtnice ne hodi po konci, ne gleda naprej — v prihodnost, temveč v tla — v temo.

Vsakdo, ki je hotel pomagati našemu ljudstvu do boljših dni, se je moral zavedati, da mu je treba predvsem pokazati pot iz teme. Tudi to je bilo težko,

kajti človek, ki se je rodil in dorastel v ječi, ne ve kaj je svoboda, pa si jo za to tudi ne požel. Pa če ga s silo naženete ven, vam bo zameril, kajti na svobodi ima človek razne naloge, na katere mora sam misliti, predvsem si mora poiskati kruha, stanovanja itd., — dočim so mu v ječi vse to proskrbeli drugi. Cisto razumljivo je, da si spočetkoma želi nazaj v ječo, dokler ne spozna, da ima svoboda sicer slabe, da pa ima še več dobrih strani.

Pred takim položajem so se nahajali oni sodrugi ki so pričeli med slovenskim ljudstvom učiti temeljne resnice socializma:

Če hočeš ljudstvo biti svobodno, si moraš svobodo izvojevati! Moraš se organizirati v mogočno armado, kajti vsak posameznik sam zase, se rešiti ne more!

S skrajnim zaupanjem so ljudje poslušali te nauke, vajeni so bili na prazne obljube. Pa počasi je šlo, prišel je eden, za njim drugi, prišlo jih je deset, sto in danes nas je na tisoče, ki se zbiramo pod zastavami razrednih delavskih organizacij.

Delo v delavskih organizacijah je težko. Sto in stokrat prihajajo zaupniki v položaj, da oni člani, ki se še niso otreli meščanske vzgoje, zahtevajo od njih stvari, katere z razrednim bojem nimajo nikakoršnih stikov.

Corje zaupniku, ako v takem položaju prosilec ne natoči čistega socialističnega vina. Socijalizmu škoduje več, kot oni meščanski politik, ki zavestno tira ljudi v temo.

Zaupnik - socialist mora članstvu vedno in povsod povedati vso resnico, čeravno obstoja bojazen, da se jim bo zameril. Če vidi, da hočejo člani izvesti

kako stvar, ki bi organizaciji škodovala, je treba pogumno nastopiti in pojasniti položaj. Sprva mogoče ne bo žel uspehov, prej ali slej pa, ko se bo izkazalo, da je imel prav, bo dobil za svoj nastop za-ložčenje.

Treba je povedati, da imamo v strokovnih organizacijah zaupniške kadre, na katere smo lahko ponosni. Sicer se najde še vedno kak posameznik, ki si z demagoškimi sredstvi ustvarja organizacijo ter na ta način pomaga buržoaziji pri njenem poneumnevalnem delu, vendar je članstvo že tako zdemokratizirano in vzgojeno, da trajno ne bo nihče s peskom v oči učil »socializma«.

Kljub vsemu pa se strokovne organizacije spopolnjujejo, če bo šlo tako naprej, bo delavstvo takrat, ko bo prenehala industrijska kriza, obvladalo položaj v tovarnah.

Slabši je položaj v politični organizaciji. Kakor ima namen strokovna organizacija, boriti se za delavske koristi v tovarni, tako ima politična organizacija nalogo skrbeti za dobrobit delavstva v občini in državi.

Boj za državljanske svoboščine, za socialno zakonodajo, boj proti draginji in oderuštvi, odpravo stanovanjske miserije, boj proti brezposelnosti, je v glavnem zadeva politične organizacije. Politična stranka ima poslance, kateri imajo nalogo vplivati na zakonodajo. Prisiliti morajo državo, da sklene zakone, ki bodo pospešili ljudsko blagostanje. Ravno ta organizacija pa med delavstvom še nima dosti zaslonbe, zato tudi uspehi niso taki kakoršni bi bili lahko.

Pri razkolu se je delavstvo ločilo v več struj, v glavnem radi notranje neurejenosti stranke. Kje je bila večja kriv-

LISTEK.

Kapitalistični način proizvodjanja.

(Konec.)

Kmalu že niso bili gospodje več zadovoljni s prebitkom, katerega je kmetovo delo dajalo nad njegovo potrebo; oni so izsilili od kmeta čim dalje več tudi od najpotrebnejšega. Nič čudnega ni potem, da se je lotevalo kmetov obupanje in da je marsikateri, zlasti ko so bili vsi poskusi upora v kmetijskih bojih zaman, zapustili svoj imetek in si poiskal zavetišča v mestu.

Temu se je pa pridružila še druga okoliščina. Med tem ko je v mestih vsled razširjenja odjemalskega kroga nastala potreba po industrijskem proizvodjanju na veliko, je na kmetih vzrasla potreba po kmetijski produkciji na veliko. To, kar so poskušali trgovci v mestih, godilo se je

tudi graščakom. Graščak, ki je bil dose-daj le malo boljši kmet, skušal je zdaj svoje podjetje razširiti. Delavnih moči ni manjkalo, kajti znal si je napraviti kmete podložre. Često pa ni niti novih delavnih moči potreboval. N. pr. pri pridelovanju volne in pridelovanju lesa, pri pašnem ali gozdnem gospodarstvu je treba veliko manj delavcev kot pri poljedelstvu (obdelovanju polja). Kjer so graščaki opustili poljedelstvo ter prešli k pašnemu ali gozdnemu gospodarstvu, tam je postalo precej poljedelskih delavcev odveč. Kar pa je graščak pri vseh okolišnih potreboval — bilo je več zemlje, kakor pa je je doslej imel. To je mogel doseči le na stroške kmetov svojega okoliša. Te je moral graščak raz njihova gospodarstva pregnati, ako je hotel svoje gospodarstvo povečati in razširiti. Povzročalo mu je to prav malo premagovanja, da je ta korak storil. Uničevanje kmetov in preganjanje jih s kmetij je začelo ter je trajalo v velikem obsegu

do prejšnjega stoletja. Med tem, ko so trgovci bogateli vsled ropanja kolonij, so bogateli plemiči in knezi vsled ropanja svojih lastnih podložnikov, in fevdalni gospodje so se prav tako malo kot kapitalisti strašili uporabe goljufije in nasilstva, ropanja in požiganja, če se jim je le zdelo potrebno v dosego svojih ciljev.

Zgodovina nas uči tu prav posebnih manir varčenja.

Kaj naj pa počno množice nepremožnih kmetijskih ljudi, kateri so deloma pred davščinami in dajatvami zbežali, deloma pa bili po prevari ali siloma izgnani z domačije? Na svoj račun niso mogli več ničesar proizvajati — manjkalo jim je proizvodjalnih sredstev, ker so bili odtrgani, odgnani od njih. Sami niso mogli več nikakoršnih plodov svoje-ga dela prinašati na tržišče; preostajalo jim je le eno: prinesiti samega sebe na prodaj ter svojo lastno delavno moč svoje najdragocenejše, za daljšo in kraj-

da, bi bilo odveč raziskavati, prav gotovo je bilo grehov na obeh straneh zadosti. Pri nas, kateri smo v stranki ostali je bila krivda v tem, da smo pustili nekaterim voditeljem preveč proste roke, pri onih pa, ki so odšli, je bila v tem, da so izstopili, mesto da bi pomagali napraviti red.

Pa naj bo kakor hoče, danes smo lepeni vsi od iste šibe, zato je treba, da se te šibe obranimo. Kar smo mogli smo napravili, da se tudi v političnih organizacijah dela tako, kakor se mora, kar pa še ni zboljšanega, naj nam pa pridejo pomagat oni, ki so odšli.

Kdor pozna položaj, ve, da bo še slabše, če se ne zedinimo, zato naj vsak, ki je pošten, pove na vsa usta, to kar je zapisal naš Veliki Cankar:

Vsi Vi, ki delate, Vaš tabor je Socijalna demokracija.

Eno uro na teden.

Člani naših organizacij se ne zavedajo vedno pravega položaja. Dogodili so se slučaji, ko so rekli člani, najprvo naj nam organizacija zviša plače, potem bomo šele mi zvišali prispevke.

Zalibog so se našli tudi zaupniki, ki so to stališče članstva zagovarjali. Kakšen nesmisel je taka zahteva, ki zgleda tako, kakor če bi komu nasvetovali, naj ničesar ne zaužije, da bo sit.

Delavske organizacije so se ustanovile za to, ker je delavstvo izkoriščano.

Prispevke, katere vplačujemo, zbira organizacija za to, da si vzdržuje aparat ter da hrani ta denar za čas, ko je treba z bojem, to je s stavko izvojevati kake ugodnosti. Če torej nima denarja, se ne more bojevati in seveda tudi članom večjih prejemkov ne izvojuje. Kdor torej odreka organizaciji prispevke, ta se obenem odreka zboljšanju položaja.

Boj med delom in kapitalom je boj, v katerem hočemo dokazati, da je delo več kot denar. Vse vrednote naj se merijo po delu. Če bomo hoteli dokazati, da je delo tisto, kar vzdržuje svet in posameznike, bomo morali še večkrat ustaviti delo, da bodo tisti, ki mislijo, da je denar vse, uvideli, da se tudi v zlati celi gladu umrje.

Naše glavno orožje je torej v tem, da ustavimo delo ter s tem prisilimo nasprotnika, da nam dá to, kar nam po vsej pravici gre. Če se pa hočemo s tem grožnjem boriti, si moramo preskrbeti sredstev, da bomo za čas stavke lahko

šo dobo prodati, to se pravi, samega sebe so morali vdinjati.

Eni so postali kmetiški dninarji — mogoče celo pri ravno istem gospodarju, ki jih je spodil. Drugi so postali vojaki (žolnirji) pri ravno tistem gospodu, ki jih je domačije oropal, ter so mu pomagali pri njegovih roparskih napadih; zopet drugi so se pokazili ter postali berači ali hudodelci. Mnogi, in gotovo ne najslabši, pa so se obrnili k industriji ter iskali v nji posla. Rokodelci so se skušali ubraniti preplavljenja teh novih konkurentov s tem, da so svoje rokodelstvo po cehih omejili, ter s tem zaprli pot vanje. To pa je še bolj gnalo te množice v roke onih trgovcev, ki so potrebovali mezdnih delavcev za svoja industrijska podjetja.

Tako so bili ustvarjeni temelji kapitalistične industrije, kapitalističnega proizvodnega načina potom ekspropriacije (razlaščenja), potom revolucije: bolj krvave in grozne sploh svetovna zgodovina ne pozna. Seveda, bila je to revo-

izbajali, ker če stavkamo, naši podjetnik ne plačuje mezd.

To je delavstvo že davno uvidelo, zato je določilo, da mora vsak hraniti, in sicer na ta način, da plačuje tedenske prispevke.

Delavstvo naprednejših narodov plačuje 40% od zaslužka enega dne na teden. To je z drugimi besedami povedano, da delavec vplača zaslužek treh ur na teden svoji organizaciji. Najnižji prispevki so zaračunjeni tako, da vplača delavec vsaj zaslužek ene ure na teden v organizacijo.

Le pri nas smo zaostali tako, da prispevki niti miloščini niso podobni.

Marsikateri kovinar, rudar, lesni delavec zasluži 16 K na uro, v organizacijo pa vplača 6 K na teden. Zato pa organizacije pri nas nimajo one moči, ki bi jo nujno potrebovale. Kar smo zamudili, moramo nujno popraviti. Vsi, ki razumejo za kaj gre, naj to pojasnijo članstvu, ki bo gotovo razumelo, da je razvoj pri nas prepočasen.

Zaslužek ene ure na teden žrtvujem svoji organizaciji, ki mi ga bo stotero vračala.

Tako naj bo naše geslo!

„Kres“.

Najvišje, kar moremo proletarci pokazati iz svoje moči, je naša izobrazba. Tu smo že mnogo storili, vendar pa treba še mnogo, predno dosežemo stopnjo, ko bo igral vsak delavec z duševno dozorelostjo v gibanju kakor v družbi ulogo, ki mu gre kot prenovitelju sedanjega reda. V ta namen deluje naša »Svoboda« in med najvažnejšimi propagandnimi sredstvi je nje glasilo »Kres«. List, katerega izvrstnost priznavajo celo meščani, ki drugače niso vajeni, priznati nam, da smo sposobni iz nas samih ustvarjati dobre, resne stvari. Poglejte si pravkar izšlo številko in nam boste lahko povedali, če se buržoazija v svoji sodbi mott. — Pri delavcu je važno tudi denarno vprašanje. Toda pomislite, če je to dosti: četrtletna naročnina za »Svobodaše« 2 in četrt dinarja, za dijake 3 dinarje, za nezlane 5 dinarjev! Če ste to pomislili, smo prepričani, da pošljete svoj naslov in naročnino naravnost upravi »Kresa« v Ljubljano, Aleksandrova cesta 5. Storili ste obenem svojo proletarsko dolžnost. Priporinjamo, da izide prihodnja šte-

lucija bogatih in močnih proti slabim in brezpomembnim; zato je stoletje te revolucije slavljeno kot stoletje humanitete (človekoljubja) in osvoboditve duhov; danes seveda še posebno glasno od onih, ki so ogorčeni nad revolucijskimi nameni socijalne demokracije.

Nujni predpogoji kapitalistične produkcije na veliko je bil: pripraviti večje delavske množice ob njihova proizvodna sredstva ter jih izpremeniti v nepremožne ter iz njih napraviti proletarce. Gospodarski razvoj je meril na to. Ali kakor vedno, tako se tudi sedaj niso zadovoljili oni razredi, ki so prišli na površje, da bi mirno čakali na samostojni razvoj, ampak so porabili nasilje, da varujejo svoje interese in da pospeše tek razvoja. In to nasilje, ki smo ga videli pri porodu kapitalistične družbe, je bilo tako, da groznejše in brutalnejše biti ni moglo.

vilka v še krasnejši opremi v spominu nepozabnega velikega sodruga Ivana Cankarja.

Mariborskemu pekarskemu delavstvu!

Dne 26. oktobra 1896 ste se pekovski pomočniki v Mariboru prvič zbrali k posvetovanju za ustanovitev strokovne organizacije. Še isti dan ste si izvolili odbor in ustanovili strokovno organizacijo.

Mnogo bojev imate za seboj. In danes po 25 letih!

Sodrug, spominjajte se nazaj! Spominjajte se 18 in 20-urnega nočnega dela in plač od 4 do 16 kron tedensko! To so sanje, če se tega spominjate, vsekakor pa čista resnica.

25 let dela, boja in truda!

Sodrug, jubilanti, sprejmite bratske čestitke vseh proletarcev, vseh onih, ki so in bodo v vseh bojih stali vedno rama ob rama z Vami.

Še se bodemo morali boriti in trpeti. Prišel bo pa dan, ko bodemo prišli do cilja in potem bodemo praznovali največji jubilej dela, s katerim bodemo ustvarili pravičnost na svetu.

Kličemo Vam: »Naj živi organizacija pekarskega delavstva! Naj živi Vaš jubilej dela!

Iz kovinarske organizacije.

Ljubljana: V strojnih tovarnah in li-varnah se je pogodba glede delavskih plač in drugo dne 20. oktobra t. l. obnovila. Za podlago se je vzelo zadnjo pogodbo z dne 19. aprila 1920. Razdelitev v nove mezdne kategorije se je vršila na podlagi naše spomenice. Novo urejene plače še daleko ne odговarjajo sedanjim razmeram.

Jesenice: Na podlagi naše spomenice, ki je bila vložena dne 15. julija t. l. se je dne 24. oktobra t. l. pri mezdni razpravi končno dosegel sporazum. Odpravil se je mezdni sistem, ki že ni več odgovarjal sedanjim razmeram in je bil izražen v različnih dajatvah, kakor aprovizacija, nabavni prispevek, kurjava itd., pri čemer so bili neoženjeni delavci zelo oškodovani. Sedanji mezdni sistem je izražen v temeljni mezdi, družinski dokladi za otroke ter v pavšalu za stanarino. Vodstvo tovarne K. I. D. je v polni meri priznalo naše zahteve glede zaupniškega sistema. S tem bo marsikateri spor poravnal med zaupniki in tovarno. Regulacija oziroma zvišanje plač je bilo doseženo z 22% na celotno zahtevano vsoto. S tem poviškom se je v glavnem izravnalo krivično razmerje med oženjenimi in samci. Sedanja pogodba ima v tem prednost, da je jasna, kar bo omogočevalo kasnejše regulacije. Beda, v kateri se delavstvo na Jesenicah nahaja, s tem izboljšanjem še davno ni odpravljena.

Domžale: Na podlagi naše spomenice se je plača v tovarni »Bistra« za približno 10% zboljšala. Razmere v tovarni so neurejene, delavcem priporočamo, naj se te tovarne izogibajo.

Kamnik: Pri zadnji razpravi, ki se je vršila na podlagi naše spomenice, se je plača zvišala za 10%. Vodstvo tovarne je priznalo tudi zaupniški sistem, kakor smo ga predlagali. Kovinarji v Kamniku morajo spopolniti svojo organizacijo, sicer bo še dolgo tako kakor je. Novi odbor je pridno na delu, vsi sodrug naj mu pomagajo.

Store: Naše posredovanje za zvišanje plače je ostalo brezuspešno. Ravnateljstvo tovarne pritiska z vso silo, da bi se delavci organizirali pri J. S. Z. Predsednika naše tamošnje podružnice je ravnateljstvo odslovilo, ker je zahteval izvedbo zaupniškega sistema. Skrbeli bomo, da lumparije ne bodo ostale ne-kaznovane.

Mezdna gibanja.

Mezdni boji krojaških pomočnikov v Ljubljani, Mariboru in Celju. V Mariboru so stavili pomočniki zahteve po povišanju in so dosegli po trdem boju 30% povišanje na plači. — V Celju so dosegli pomočniki potom svoje organizacije na malo delo 40%, na veliko delo pa 35%. Sicer je še nekaj točk v tarifi, ki jih gospodje delodajalci nočejo priznati, to pa samo iz kaprice, ker še do danes nočejo priznati, da so njihovi delavci enakovredni del človeške družbe ter da mu gredo vsi pogoji in pravice do življenja, ki vsakemu poštenemu delavcu pritičejo. — V Ljubljani smo dosegli po osemdnevni stavki 33% na sedanje plače. Do stavke ne bi prišlo, ako bi bili gospodje delodajalci malo bolj resno upoštevali položaj svojega delavstva ter opustili zastarele navade blatenja pomočnikov, ker to njim samim najbolj škoduje. Vse te uspehe, ki smo jih dosegli, moramo pripisovati trdni organizaciji, ki se bo pa morala še bolj utrditi, da prepreči vbodoče manevre takih mojstrov, ki sploh nimajo pomočnikov, pa najbolj kričijo proti pomočnikom zato, da ne bi javnost izvedela, koliko sami zaslužijo! Sodrugi, izkušnje zadnjih bojev so nam pokazale, kaj se pravi zanemarjati svojo organizacijo, zato na delo, ker nas sicer utegne prehiteti čas. Zavedati se moramo, da smo sicer dosegli nekaj uspeha, da pa tudi življenske razmere postajajo vsak dan bolj kritične in slabe.

Mezdno gibanje krojaških pomočnikov v Ljubljani. Ze dalje časa se je opazalo med delavstvom krojaške obrti nezadovoljstvo. To pa čisto iz enostavnega vzroka, ker pri vedno naraščajoči dragini pri teh plačah absolutno ni moglo izhajati. Prvi so stavili zahteve mariborski sodrugi, ki so s svojo vztrajnostjo in močno organizacijo dosegli 30 odstotno povišanje plač. Gg. delodajalci v Mariboru so si pač skušali dovoliti „špas“, da odpravijo tedenske plače in uvedejo zopet „delo na kos“, kar jim je pa organizacija preprečila. O tedenskih plačah in „na kos“ bomo imeli še priliko debatirati. Pribijemo pa za enkrat samo to, da se dobro zavedamo, kje žuli čevljarji krojaške mojstre: da bi uvedli zopet tisto staro garanje, in pomočniki bi že v tridesetem letu svoje starosti lahko prijeli za palico, ter iste mojstre, katerim so marsikak lep dinar zaslužili, prosili za milodar. — Kot drugi, najbolj prizadeti so prišli celjski sodrugi, pri katerih pa stvar še ni v redu. Sicer so gg. delodajalci ponudili 35 odstotkov na veliko delo in 40 odstotkov ampak s tem pomočniki v Celju še daleč niso dosegli plač, kakor jih imajo sodrugi v Mariboru. Kot tretji so stavili potom svoje organizacije svoje zahteve ljubljanski sodrugi in sicer za 50 odstotno povišanje plač. V Ljubljani so pa gg. delodajalci bili bolj šarmantni ter so pognali svoje delavstvo v stavko; ki je trajala 9 dni. Toda sodrugi so pokazali vso svojo solidarnost, ter dosegli 33 odstotno povišanje! Mogoče da bo javnost s temi poviškami na plačah pomočnikov računala s

tem, da imajo isti bogsivedi kako visoke plače. Toda stvar ni takšna, ker ravno krojaška obrt ni za svoje delo tako plačana, kot bi morala biti in bodo pomočniki tudi stem povišanjem šli večkrat od dela s praznim želodcem v posteljo! Organizacija je s svojim mezdni bojem pokazala vso svojo zmožnost, in tudi članom gre čast, da so znali svoje upravičene zahteve braniti na tak vzorno discipliniran način!

Mezdno gibanje krojaških pomočnikov v Celju je končano. V tem gibanju so dosegli krojaški pomočniki 30% poviška na veliko delo ter 45% na malo delo, poleg tega pa so dosegli po 1 letu službe osemdnevni, po 2 letih pa štiri-najstidnevni dopust, katerega jim morajo službodajalci plačati. Solidarnost pomočnikov je bila hvalevredna in pokazali so, da znajo sami izvojevati svoje zahteve. Treba pa je, da se še trdneje združijo v svoji organizaciji. — V nedeljo, dne 6. novembra t. l. se bo vršilo v »Narodnem domu« člansko zborovanje. Udeležite se ga, sodrugi, polnoštevilno.

Mezdno gibanje čevljarjev v Ljubljani je končano. Delavstvo je poslalo dne 12. oktobra svoje zahteve do gg. mojstrov za izboljšanja plač z rokom 8 dni. — 20. oktobra se je nato vršilo prvo pogajanje, na katerem se je nudilo delavcem le nekaj malega, kar pa seveda nikakor niso mogli sprejeti. — Skušali smo, da bi se mirnim putem uveljavile predložene zahteve po zvišanju plač, toda pogajanja so se razbila . . . ob neuvidevnosti in zlobnosti čevljarskih mojstrov, — ki niso hoteli ničesar slišati o kaki pravični ureditvi spornega vprašanja. — Tako je prišlo, da smo 21. oktobra t. l. stopili enodušno v stavko! (Stavka, ki je trajala 5 dni — je nam prinesla ugoden uspeh.) — Dne 25. istega meseca se je vršilo drugo pogajanje, pri Nadzorništvu dela v Ljubljani. Pogajanjem je prisostvoval: s. Mihevc, obrtni nadzornik ter tajnik Osrednjega društva s. Jagodic, nadalje zastopniki gg. mojstrov in zastopniki pomočniške organizacije. Pogajanje je poteklo precej mirno. Ker so gg. mojstri uvideli, da je krivda na njihovi strani in da je treba z delavstvom računati. In tako smo prišli do sklepa, še isti dan, drugega pogajanja in sicer: dosedanje plače se zvišajo za 40%, poleg omenjenega poviška pa smo dosegli še celo vrsto zelo važnih socialnih pridobitev. — Pri tem boju so naši sodrugi pokazali svojo solidarnost. Organizacija pa je s svojim mezdni bojem pokazala svojo zmožnost. Izprevideli smo, da se more kaj pozitivnega doseči le če smo složni, in združeni v eni fronti. Organizacijo si bomo sezidali, na čim močnejšo podlago — za poznejše uspehe, in da si ž njo ohranimo dosedanje uspehe. Tudi članom gre čast, da so znali svoje upravičene zahteve — braniti, in da so se ves čas stavke dražili tako disciplinirano.

Živilska stroka.

Mlinarji. Dne 28. oktobra t. l. se je vršila razprava glede reguliranja mezd mlinarskih delavcev, v pisarni delavskega odseka pri pokrajinski upravi v Ljubljani. Razprava je začela ob 9. uri dopoldan, predsedoval je g. dr. Skubic, komisar socialnega skrbstva. Delodajalce, ki so včlanjeni v Zvezi industrijcev je zastopal g. inž. Šuklje, delavstvo pa je bilo zastopano po zaupnikih. Zastopnik industrijske zveze izjavlja, da nima pooblastila, privoliti v nadaljnje zvišanje plač. Na

predlog zastopnikov delavstva se preloži razprava na 18. uro za isti dan, tako da more zastopnik zveze industrijcev stopiti še enkrat v dogovor s podjetji, glede povišanja mezde za 10%, kakor to delavstvo v spomenici zahteva. Ob 18. uri so se pogajanja nadaljevala, pri katerih je zastopnik delodajalcev g. inž. Šuklje izjavil, da vztrajajo podjetja na odklonilnem stališču z utemeljitvijo, da podjetja ne prenesejo nadaljne obremenitve. Zastopniki delavstva se z odgovorom niso mogli strinjati, ter so potom zapisnika zaprosili pokrajinsko upravo, da poseže vmes, ter najkasneje do 10. t. m. skliče ponovna tozadevna pogajanja, h katerim se naj povabijo prizadeti podjetniki in lastniki mlinov. Značilno je, da se ta pogajanja zavlačujejo od aprila meseca t. l. in do danes še niso plače regulirane. Zahteve delavstva so samo 10%, pa vendar ne najdejo odmeva! Upamo, da bo oblast ukrenila vse potrebno, da doseže delavstvo pravice, ki mu gredo.

Peki. Ljubljanski pekovski pomočniki so dne 31. oktobra t. l. vložili pekovskim mojstrom zahteve o povišanju plač. Pekovski pomočniki se sedaj nahajajo v mezdni gibanju; naj ne potuje noben pekovski pomočnik v Ljubljano, dokler ni mezdno gibanje končano. Konec mezdne gibanja pravočasno naznamimo.

Lesni delavci.

Mizarji pozor! Vsem zaupnikom in odbornikom „Ljubljanske podružnice lesnih delavcev“ v vednost: Redne seje načelstva in nadzorstva se vrše vsak prvi torek v mesecu. Ker pa je na prvi torek v novembru ravno praznik bo sedaj prva seja drugi torek to je 8. novembra. Redni zaupniški sestanki pa bodo odslej vsak tisti petek, v katerem izide naše strokovno glasilo „Delavec“, torej bo prvi 4. novembra, potem pa vsake 14 dni. Zaupniki! Udeležujte se točno naših zaupniških sestankov in pripeljite s seboj še druge sodruge, posebno mlajše, da dobe vpogled v organizacijo, katera potrebuje mladih in agilnih moči, kajti časi so resni in organizacija potrebuje resnih in delavnih ljudi. — Odbor.

Odbor „Ljubljanske podružnice lesnih delavcev“ je sklenil na svoji zadnji seji dne 11. oktobra 1921, da plača vsak odbornik, ki bi brez zadostne opravičbe izostal od seje 20 K globe v podružnični stavkovni sklad, kdor bi pa brez opravičbe izostal trikrat, se ga izključi iz odbora. Zaupniki zganite se še vi in sklenite kaj podobnega, da ne bo vladalo tako mrtvilo na zaupniških sestankih.

Podružnica lesnih delavcev v Celju ima 9. novembra t. l. ob 7. uri zvečer v Gaberjih v gostilni pri N. Svetel svoje člansko zborovanje. Ker je to zborovanje jako važno, se ga udeležite polnoštevilno! Pripeljite tudi svoje prijatelje s seboj! — Odbor.

Izkaz vposlanih prispevkov za stavko mizarjskih pomočnikov v Mariboru. V delavnicah: Mathian po sodr. Novaku 96 K, Ahačič po sodr. Pokovcu 76 K. — Podružnica kovinarjev v Ljubljani pa je nabrala 662 K. Sodrugi, ki nabiralnih pol še do danes niso vrnili, se naprošajo, da to čimpreje store.

Osrednje društvo lesnih delavcev je priredilo dne 28. m. m. shod v Strnišču pri Ptuj, dne 29. v Ptuj in dne 30. m. m. v Loku pri Žusmu. Vsi shodi so bili dobro obiskani. Poročal je sodr. Bradeško z Ljubljane kateri je povsod razložil pomen strokovnih organizacij. Orisal delo,

kateroga višje kapitalistične organizacije, kako močne so že, kako postopajo s proletariatom in kako šele bodo, če delavstvo ne bo trdno sklenjeno v svojih organizacijah. Pozival je delavstvo, da zastavi vso moč, da se podružnice ojačijo, ter organizira vse delavstvo do zadnjega, ker le na ta način se bo lahko kos kapitalu. Priporočal je, naj delavstvo pridno čita delavske liste, ker le na ta način bo uvidelo kako se mu godi in kako bi se mu lahko, če bi se zavedal v kakih razmerah živi. Navzoči so na vseh shodih stvar odobraval in obljubili, da bodo zastavili vse moči za boj proti kapitalu. Torej proletarci vsi na delo!

Usnjarska stroka.

Podružnica Osrednjega društva usnjarjev, Ljubljana je imela dne 16. oktobra t. l. v gostilni Čenčič v Ljubljani izredni občni zbor, na katerem je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik s. Anton Terglav, podpredsednik s. Ivan Padipec, blagajnik s. Matija Rogel, namestnik s. Josip Karn, tajnik s. Primož Gregorčič, namestnik s. Ivan Bajt, nadzorstvo s. Fr. Zorman in s. Rudolf Marinšek, zaupniki s. Ivan Križaj in s. Karol Pirš; odborniki s. Jakob Zakotnik in s. Marinšek.

Razno.

Ljudi brez strehe je na Nemškem preko enega milijona. V samem Berlinu jih štejejo okrog 100.000. Treba je pa pripomniti, da se Nemčija veliko bolj kot vse druge države briga za zgradbo novih stanovanjskih hiš. Kako slabo mora biti v tem oziru torej drugod!

Fond za delavsko zavarovanje. V budgetu ministrstva za socialno politiko je določeno en milijon dinarjev za delavsko zavarovanje, tako da se bo z zavarovanjem lahko pričelo že 1. novembra letos.

Za solidarnostni sklad je vposlala Podružnica živilskih delavcev v Rogaški Slatini 85 K, ki so se nabrale svoječasno za stavkujoče v Libojah.

Načrt invalidskega zakona je izdelalo ministrstvo za socialno politiko. Predložen bo parlamentu v sklepanje. Načrt zakona smatra invalidom vse one, katerih delovna sposobnost je vsled vojnih posledic zmanjšala za najmanj 20%. Zakon jemlje v obzir tudi družinske člane invalidov, ter vdove in sirote padlih v

vojni. Predvideva te-le vrste državnih podpor: Za invalide: brezplačno zdravljenje, oskrbovanje s protezami in vsami ortopedijskimi pomožnimi sredstvi, strokovna naobrazba, posredovanje dela in zasluzka, podpore za osnovanje samostojnega gospodarstva, brezplačno vožnjo, invalidnina in doklade; za družinske članke padlih, umrlih ali pogrešanih vojakov in umrlih invalidov, kakor tudi državljanov in umrlih invalidov, kakor tudi državljanov vojnih žrtev predvideva: invalidnino in doklade, strokovni pouk, posredovanje dela; za starše, brate in sestre denarno podpore; za organizacije, ustanove invalidov, vdov in sirot denarno podporo in razne ugodnosti. (Omeniti bi bilo pri tem, da zakon predvideva prisilno jemanje invalidov v službo pri podjetjih, kar je prav na mestu). Invalidnina za 100% invalida znaša: za redove: 1800 dinarjev, kaplarsa 1860 D, podnarednika 1920 D, narednika 1980 D. Za častnike so določene posebne invalidnine. — Naši poslanci bodo na invalidni zakon obračali skrbno paznjo za interese in zahteve vojnih invalidov vdov in sirot.

Zahvale.

Zahvale. Vsem darovalcem v Štörah, ki so mi podelili nabrani znesek 462 kron v moji nezaposlenosti, izrekam srčno zahvalo. — Krajnc Franc. — Vsem darovalcem v Guštanju, ki so mi podelili nabrani znesek 406 K v moji dolgotrajni bolezni, izrekam toplo zahvalo. — Vrečko Jožef. — Vsem darovalcem v Guštanju, ki so mi podelili nabrani znesek 517 K v moji dolgotrajni bolezni, izrekam toplo zahvalo. — Šottl Anton.

Širite list „Delavec“.

Zelo prijetno pri ribanju hrbta, rok, nog in celega telesa, kot kosmetikum za negovanje kože zob in ust deluje lekarnarja Fellerja prijetno dišeči „Elsafuid“. Mnogo je močnejši in boljši kakor francosko žganje in že 25 let priljubljen. 3 dvojnate steklenice ali 1 specialnu steklenico skupaj z zamotom in poštnino za 48 K pošilja: Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg 334, Hrvaško. aa

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obratni se kapitalizirajo polletno. Veče in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadružnikom proti vkljubi, na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskontpujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Feller-jev „Elsafuid“

kot KOSMETIKUM

za nego zob, zobnega mesa, glave, kot dodatek k vodi za umivanje, ker je radi svojega antiseptič. in čistega osvežujočega delovanja najboljšega učinka. Ravno tako je priljubljen kot krepko blago delujoče in vrlo prijetno sredstvo za drgnjenje hrbta, rok, nog in celega telesa. Je mnogo močnejši in delujoč nego Francosko žganje in najbolje sredstvo te vrste. Tisoče priznanja! Z zamotom in poštnino za vsakoga: 3 dvojnate ali 1 specialna steklenica 48 K

Za prodajalce:

12 dvojn. ali 4 spec. steklenice 168 K
24 8 280 K
36 12 394 K
POŠTINE PROSTO na Vašo pošto. Kdor denar naprej pošlje, dobi še popust v naravi.

PRIMOT: Elsa obliz za kurja očesa 5 K in 750 K; Elsa mentolni klinčič 12 K; Elsa pospalni prašek 11 K; Pravo Elsa ribje olje 85 K; Elsa voda za usta 36 K; Elsa kolonska voda 41 K; Elsa šumskimiris 41 K; Glycerin 6 K in 30 K; Lysol, Lysoform 30 K; Kineski čaj 3 K; Elsa mrčesni prašek 15 K; Strup za podgane in miši po 8 K in 12 K.

EVGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA donja Elsatrg št. 334 Hrvaško.

KONSUMNO DRUŠTVO ZA SLOVENIJO - LJUBLJANA.

Poštni predal št. 13. — Poštni ček. rač. št. 10.532. — Telefon inter. št. 178. — Brzjavni naslov „Kodes Ljubljana“.

HRANILNI ODDELEK

sprejema hranilne vloge in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga po 4 1/2%, večje vloge proti polletni odpovedi po 5%. Hranilne vloge sprejema osebno ali po položnicah centrala v Ljubljani ali pa podružnice: 6 v Ljubljani, dalje: Kamnik, Borovnica, Litija, Tržič, Sv. Ana, Križe, Radovljica, Gorje, Koroška Bela, Sava, Jesenice, Mojstrana, Kranjska Gora, Radeče, Celje, Store, Šoštanj, Ljubno, Poljčane, Rogatec, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, St. Lovrenc na Pohorju, Guštanj, Prevalje, Leše, Mežica, Črna L, Črna II.

Sodrugi, vlagajmo vse prihranke v lastno hranilnico, katere hranilni kapital znaša že danes

nad 3 milijone kron.

Pristopnina K 10.—.

Član društva postane lahko vsak!

Delež K 200.—.

Pristopati se zamore v vseh gori imenovanih podružnicah.